

Bruksela, 14 czerwca 2024 r.
(OR. en)

10984/24

JAI 993
COPEN 312
DROIPEN 176
CATS 58
FREMP 298

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	10000/24
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie przyszłości prawa karnego UE: zalecenia dotyczące dalszych działań

Na posiedzeniu w dniach 13 i 14 czerwca 2024 r. Rada (Wymiar Sprawiedliwości i Sprawy Wewnętrzne) zatwierdziła konkluzje Rady w sprawie przyszłości prawa karnego UE: zalecenia dotyczące dalszych działań. Tekst w wersji zatwierdzonej przez Radę znajduje się w załączniku.

Konkluzje Rady**„Przyszłość prawa karnego UE: zalecenia dotyczące dalszych działań”****Wprowadzenie**

- a) Rozwój prawa karnego Unii Europejskiej i zasad nim rządzących jest tematem dyskusji od kilku dekad, zarówno na szczeblu instytucji, jak i wśród ekspertów akademickich¹. Dyskusje te nabrały tempa w okresie poprzedzającym wejście w życie Traktatu z Lizbony, który wprowadził nowe podstawy prawne dla prawa karnego UE. 27 listopada 2009 r. zatwierdzono zestaw specjalnych konkluzji Rady w sprawie wzorcowych przepisów², które ukierunkowywały obrady Rady dotyczące prawa karnego, natomiast w 2011 r. Komisja wydała komunikat³ pt. „W kierunku polityki kryminalnej UE: Zapewnienie skutecznej realizacji polityki UE poprzez prawo karne”. 22 maja 2012 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie podejścia UE do prawa karnego⁴.
- b) Od tego czasu przyjęto wiele instrumentów UE w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w oparciu o podstawy prawne wprowadzone traktatem lizbońskim tj. na podstawie art. 82 i art. 83 TFUE. Instrumenty te dotyczyły na przykład szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym (art. 83 ust. 1 TFUE), wprowadziły środki mające na celu zapewnienie skutecznego wprowadzania w życie polityki Unii (art. 83 ust. 2 TFUE) i ustanowiły prawo karne procesowe (art. 82 TFUE). Ponadto rozporządzenie w sprawie Eurojustu przyjęto na podstawie art. 85 TFUE, a na podstawie art. 86 TFUE dokonano przełomowego ustanowienia Prokuratury Europejskiej.

¹ Zob. na przykład manifest z 2009 r. dotyczący polityki kryminalnej UE (www.crimpol.eu) i manifest dotyczący europejskiego prawa karnego procesowego z 2013 r. (www.zis-online.com).

² Dok. ST 16542/2/09.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A52011DC0573>

⁴ Dz.U. C 264 E z 13.9.2013, s. 7.

- c) Rada i Parlament, jako współprawodawcy, oraz Komisja przez cały czas dążyły do zapewnienia najwyższej możliwej jakości przepisów prawa karnego. W tym kontekście szczególne znaczenie w odniesieniu do prawa karnego materialnego okazały się mieć następujące kwestie:
- prawodawca UE powinien zapewnić pełne poszanowanie wspólnie uzgodnionych zasad prawa karnego, takich jak zasada legalności i zasada, zgodnie z którą prawo karne należy stosować wyłącznie jako środek ostateczny (*ultima ratio*), oraz pełne poszanowanie ogółu praw podstawowych,
 - należy zagwarantować wewnętrzną spójność dorobku UE w dziedzinie prawa karnego,
 - instrumenty prawa karnego UE powinny respektować różne systemy i tradycje prawne państw członkowskich i przewidywać niezbędną elastyczność w celu ich wdrożenia w sposób, który nie koliduje z systemem krajowych przepisów prawa karnego i spójnością tych przepisów.

W odniesieniu do prawa karnego procesowego stwierdzono, że zapewnienie, by instrumenty UE ułatwiały współpracę wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, a jednocześnie respektowały różne systemy i tradycje prawne państw członkowskich oraz by były spójne z zobowiązaniami państw członkowskich wynikającymi z prawa międzynarodowego to najważniejsze interesy o charakterze przekrojowym.

- d) Stało się jednak oczywiste, że duża liczba wniosków zawierających elementy z dziedziny prawa karnego, dotyczących różnych obszarów polityki, sprawia, że współprawodawcom trudno jest zapewnić, aby wszystkie te aspekty były systematycznie i w pełni uwzględniane.
- e) W obecnym okresie przejściowym między dwoma cyklami legislacyjnymi wydaje się, że nadszedł czas, by zająć się przyszłością prawa karnego UE w sposób przekrojowy, tak by można było poprawić jakość przepisów w tej dziedzinie.

Konkluzje Rady

Uwagi ogólne

1. Unia Europejska ma obowiązek zapewnić, by jej działania w dziedzinie prawa karnego były zgodne ze szczególnymi zasadami obowiązującymi w tej dziedzinie, takimi jak zasada legalności i zasada *ultima ratio*, a także z ogólnymi zasadami przyznania kompetencji, pomocniczości i proporcjonalności określonymi w art. 4 TFUE i art. 4 i 5 TUE.
2. W szczególności instrumenty i przepisy prawa karnego powinny być przyjmowane tylko wtedy, gdy jest to konieczne do osiągnięcia celu leżącego u podstaw tych instrumentów i przepisów i gdy celu tego nie można osiągnąć za pomocą innych środków oraz gdy istnieje dla nich jasna podstawa prawna.
3. Zgodnie z Porozumieniem międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa⁵ potrzeba i stosowność wszelkich instrumentów lub przepisów prawa musi opierać się na solidnych dowodach. Co do zasady wymaga to przeprowadzania dogłębnych ocen skutków.
4. Instrumenty i przepisy prawa karnego UE, w szczególności [...] przepisy dotyczące kar, odpowiedzialności karnej, jurysdykcji i terminów przedawnienia, muszą być jasne i spójne.
5. Takie instrumenty i przepisy muszą respektować różne systemy i tradycje prawne państw członkowskich i być opracowywane w sposób umożliwiający państwom członkowskim ich wdrożenie w ramach istniejącego systemu krajowego prawa karnego, w szczególności bez podważania spójności jego części ogólnej.

⁵ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1–14.

Działania, które podejmie Rada

6. Przyjmując za punkt wyjścia wyżej wymienione konkluzje Rady z 2009 r. w sprawie wzorcowych przepisów, Rada zainicjuje prace nad ustanowieniem zmodernizowanych wzorcowych przepisów prawa karnego UE, w szczególności w odniesieniu do minimalnych zasad dotyczących kar dla osób fizycznych i prawnych, odpowiedzialności osób prawnych, okoliczności obciążających i łagodzących, podżegania, pomocnictwa i usiłowania popełnienia przestępstwa, jurysdykcji, okresów przedawnienia, dostępności na szczeblu krajowym skutecznych i proporcjonalnych narzędzi dochodzeniowych oraz danych statystycznych. Te wzorcowe przepisy powinny zostać włączone do przyszłego prawodawstwa europejskiego w zakresie, w jakim uznaje się za konieczne zajęcie się każdym indywidualnym przedmiotem za pośrednictwem konkretnego instrumentu legislacyjnego, przy uwzględnieniu różnych systemów i tradycji prawnych.
7. Rada wzywa instytucje UE zaangażowane w procedurę prawodawczą do osiągnięcia wspólnego porozumienia co do wzorcowych przepisów – w oparciu o główne zasady prawa karnego UE.
8. Po ich uzgodnieniu Rada będzie promować stosowanie wzorcowych przepisów podczas prac legislacyjnych, chyba że istnieją poważne i uzasadnione powody, by od tego odstąpić.
9. Równoległe z pracami nad ustanowieniem zmodernizowanych wzorcowych przepisów dotyczących prawa karnego materialnego Rada będzie kontynuować refleksje na temat przyszłości współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych.

Działania na szczeblu instytucjonalnym

1. Rada zwraca się do Komisji, by kontynuowała i intensyfikowała swoje działania z myślą o:
 - zapewnieniu, aby każdy wniosek zawierający element dotyczący prawa karnego opierał się na dowodach potwierdzających, że takie przepisy są niezbędne i proporcjonalne do osiągnięcia celów oraz że stosuje się je wyłącznie jako środek ostateczny (*ultima ratio*),
 - sporządzeniu dokładnie przygotowanych i szczegółowych ocen skutków, w tym dotyczących wpływu każdego wniosku na prawa podstawowe, które to oceny będą dostępne przed rozpoczęciem analizy wniosku w Radzie.
 2. Rada zwraca się do Komisji i Parlamentu o uwzględnianie w przyszłych negocjacjach legislacyjnych potrzeby państw członkowskich w zakresie zapewnienia spójności i utrzymania podstawowych zasad ich krajowych porządków prawnych.
 3. Rada zwraca się do Komisji i Parlamentu o zaangażowanie się w ustrukturyzowaną i kompleksową wspólną refleksję nad wszystkimi aspektami przyszłości prawa karnego UE, w tym nad wzmocnieniem wewnętrznej spójności tego prawa i jego spójności z ściśle powiązanymi instrumentami, a także refleksję na możliwością posiadania wspólnych wzorcowych przepisów.
 4. Wspomniana wspólna refleksja, o której mowa w poprzednim punkcie, mogłaby w stosownych przypadkach obejmować udział środowiska akademickiego, praktyków i innych ekspertów zewnętrznych.
-